

22 december 2023

Underlag

FBA:s stöd till civilsamhället

Fredsorganisationer i Sverige har under många år erhållit ett relativt litet men för dessa organisationer viktigt verksamhetsstöd och projektbidrag från myndigheten Folke Bernadotteakademin. Först genom den satsning som kallades *Fredsmiljonen*, ett stöd som sedan omvandlades till FBA:s stöd till civilsamhället för fred och säkerhet.¹

Innan sommaren 2023 kom besked om att utlysningen av anslaget för 2024 skjutits upp på obestämd tid. Under våren har Utrikesdepartementet ställt frågor till Folke Bernadotteakademin om vad ett indraget stöd skulle få för konsekvenser.² Mot bakgrund av att regeringen under det senaste året med mycket kort varsel avskaffat flera stöd till angränsande verksamheter kan detta inte ses som något annat än tydliga och oroväckande signaler. Tidigare har Sidas infokomanslag, som syftade till att främja granskning, debatt och information om biståndet i Sverige, skurits ned mycket kraftigt³ och all finansiering till utvecklingsforskning via Vetenskapsrådet avskaffats.⁴ Ett brevsvår från statssekreterare Diana Janse där frågor ställts om hur regeringen ser på civilsamhällets roll skickar liknande signaler.⁵ 22 december kom FBAs regleringsbrev för 2024 och i det har stödet tagits bort. Myndigheten får bara ge bidrag enligt ingångna avtal, det vill säga till organisationer som 2022 eller 2023 beviljats treårigt verksamhetsstöd.

Fredsmiljonen och senare FBA:s stöd till civilsamhället för fred och säkerhet

Statligt stöd till fredsrörelsen har funnits i Sverige sedan 1920-talet och 1982 instiftades Fredsmiljonen för att stödja ideella organisationers fredsarbete. Anslaget var unikt med svenska och internationella mått mätt och tillkom på uppmaning av FN. Att dra in de miljoner som ges i stöd till arbete för konfliktförebyggande arbete, fredlig konflikthantering och nedrustning samtidigt som världen aldrig lagt mer på militär upprustning, och kärnvapenhotet är större än på decennier, skulle sända oerhört olyckliga signaler, inte minst för att regeringen slagit fast att arbetet för att lösa internationella tvister med fredliga medel är viktigt.

FBAs anslag för stöd till civilsamhället under 2023 uppgick till drygt 20 miljoner kronor (fördelat över 18 organisationer). Några organisationer, däribland Svenska Freds, hade innan 2023 fått beviljat treårigt verksamhetsstöd och syns därför inte i sammanställningen av beviljade ansökningar för detta år.

Svenska Freds är den organisation som under ett antal år varit den största mottagaren av stödet till civilsamhället. Svenska Freds har för 2023 fått beviljat ett stöd om drygt

---

¹ <https://fba.se/sa-arbetar-vi/stod/>

² Enligt begärda handlingar om FBAs dialog med UD kring frågan.

³ <https://www.omvarlden.se/nyheter/uppsagningar-vantas-da-infokomstodet-kraftigt-bantas>

⁴ <https://www.vr.se/aktuellt/nyheter/nyhetsarkiv/2023-06-27-inga-nya-bidrag-inom-utvecklingsforskning.html>

⁵ Brevsvår från Diana Janse till Svenska Freds, augusti 2023.

2 700 000 kr. Stödet finansierar sammanslaget drygt fyra heltidstjänster (både grundläggande tjänster inom ekonomi, rapportering, medlemsengagemang och sakkunniga inom tex nedrustning), delar av produktionen av organisationens medlemstidning, resor till internationella förhandlingar och möten samt bidrar till finansiering av lokalkostnader.

Dessa svenska organisationer får under 2023 stöd av FBA:

Ettårigt verksamhetsstöd:

Föreningen för Utvecklingsfrågor (FUF) 1 100 000
Centralasiengrupperna (CAG) 690 000
Palestinagrupperna i Sverige 800 000
KFUM Sverige 1 500 000
International Legal Assistance Consortium (ILAC) 1 100 000

Treårigt verksamhetsbidrag:

Clowner utan Gränser 1 370 000 kr (stöd för tre år beviljat 2023)
Svenska Läkare Mot Kärnvapen 1 932 740 kr (stöd för tre år beviljat 2023)
Östgruppen 1 230 000 kr (stöd för tre år beviljat 2022)
Kristna Fredsrörelsen 2 152 500 kr (stöd för tre år beviljat 2022)
Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen 2 665 000 (stöd för tre år beviljat 2021)
Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet 2 255 000 (stöd för tre år beviljat 2021)

Projektbidrag:

Utrikespolitiska föreningen i Uppsala 219 000
Reportrar utan gränser Sverige 702 240
Utrikespolitiska föreningen Lund 103 939
Swedwatch 900 000
Emmaus Stockholm 1 100 000
Föreningen Ordfront 560 670
Latinamerikagrupperna 1 100 000

Denna lista baseras på dokument från FBA om beviljade ansökningar 2022 och 2023 samt tilläggsbeslut avseende beviljat treårigt verksamhetsstöd.

Svenska Freds - största mottagaren av stöd från FBA

Stödet till Svenska Freds möjliggör att organisationen kan bidra till en mer kvalitativ och bredare debatt om försvars-, säkerhets-, freds- och nedrustningspolitik i Sverige genom att granska politiska beslut, bidra med sakkunskap som annars inte tas fram, lyfta nya frågor i debatten, föra fram åsikter och bidra till underlag till politiska beslut. Stödet bidrar till att Svenska Freds kan vara en plattform för medlemsengagemang och för samtal om frågor om fred, säkerhet, försvar och nedrustning, som mycket sällan blir valfrågor eller är föremål för demokratisk debatt.

Den svenska vapenexporten är en fråga där föreningen i decennier bedrivit research, spridit kunskap, stöttat granskande journalistik, gjort det möjligt för aktivister och civilsamhällesaktörer i andra länder att höras i den svenska debatten, varit en plattform för engagemang och drivit debatt och dialog med makthavare och tjänstemän. Vårt arbete ger löpande stöd till studenter, forskare, allmänhet, politiker och journalister. Genom remissförfaranden och dialog bidrar vi med input till beslutsprocesser i våra frågor. Genom åren har Svenska Freds varit drivande i att skapa opinion och politisk vilja som lett fram till bland annat att Sverige anslutit sig till konventionerna som förbjuder personminor och klustervapen samt infört ett demokratikriterium i regelverket för vapenexport.

Civilsamhällets demokratiska roll

Det civila samhället är en grundpelare för varje demokratiskt samhälle och det svenska föreningslivet beskrivs ofta som en demokratiskola som engagerar hundratusentals människor varje år i olika frågor och syften, samt bidrar till ett starkt stöd för den svenska demokratin. Förändrade förutsättningar som kommer plötsligt och inte ger utrymme för omställning slår undan benen för organisationers möjlighet att fortsätta bedriva sitt arbete.

Det arbete Svenska Freds bedriver i att granska och bidra med sakkunskap i freds- och säkerhetspolitiska frågor är det mycket få andra som gör. Denna granskning riskerar att utebli när stödet plötsligt dras ned eller in, samtidigt som behovet av den typen av arbete inte minskar med en relativt stor vapenindustri och vapenexport, ökade militära utgifter, militära satsningar och ett framtida medlemskap i Nato. Den nya lag om utlandsspioneri som trädde i kraft vid årsskiftet är ytterligare en förändring som riskerar att göra det svårare att granska militära samarbeten, vapenexport och konsekvenser av upprustning och militarisering.

Det finns också argument för att den granskande roll som organisationer i det civila samhället har är extra viktig när det kommer till frågor där staten har ett våldsmonopol. De resurser som finns tillgängliga för denna sorts arbete, i förhållande till de som granskas, är redan idag vitt skilda. Som ett exempel beräknas försvarsbudgeten 2024 uppgå till 119 miljarder kronor, en ökning med 27 miljarder 2023-2024⁶. Saabs budget för marknadsföring och försäljning under ett år motsvarar 100 år av det stöd FBA ger till det civila samhället för arbete med fred och nedrustning 2023.⁷

Kontakt:

Linda Åkerström, policychef, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen
linda.akerstrom@svenskafreds.se
070-763 48 51

⁶ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/dn-forsvarsbudgeten-utokas-med-22-miljarder-nasta-ar>

⁷ Ur boken "Den svenska vapenexporten" av Linda Åkerström (2023). Saabs marknadsförings- och försäljningskostnader var 2021 2 miljarder kr enligt företagets Års- och hållbarhetsredovisning 2021. Stödet som FBA delade ut 2021 var 24,5 miljoner kr.